

B. FÜGGELÉK

Földrajz a világhálón

Az alábbi felsorolásban csak néhányat közlünk betűrendben – általános fejezetcímek alá sorolva – azon források közül, amelyek a könyv olvasóinak érdeklődésére számíthatnak. Mire ezeket a sorokat olvassák, a háló tovább-
bővült és szerteágazóbbá vált, ezért vegyék figyelembe, hogy a fellelhető weboldalaknak csak egy részét kínálja. Azt sem szabad elfelejteni, hogy a weboldalat átnevezhetik vagy megszüntethetik, így hasznos lehet az adott fogalom keresésekor kulcsszavakat és egy jó keresőprogramot használni. Ha nem sikerül megtalálni egy adott oldalt az itteni hivatkozások alapján, ismételjük meg a keresést a vonatkozó kulcsszavak felhasználásával.

Egy naprakész lista található az erről a könyvről készült weboldalhoz kapcsolódva:

<http://www.booksites.net/haggett>.

A szöveg eredetije megtalálható a következő linken:

http://cwx.prenhall.com/bookbind/pubbooks/haggett_ema/chapter1/medialib/Appendix%20B.doc.

LÉGIFOTÓK

A legtöbb országban található már hivatalok és képviseltek, ahol légifotók beszerezhetők. Az Egyesült Államokban a legnagyobb készlettel a USGS rendelkezik (<http://www.usgs.gov/>) a Dél-Dakotában, Sioux Falls közelében található EROS Adatbázison, amely több mint hatmillió fotónak ad helyet, némelyikük az 1940-es évekből való.

Más kormányintézmények szintén jelentős mennyiségű fényképpel bírnak, így például az USA Mezőgazdasági Minisztériumában (USDA) számos vidéki felvétel található (<http://www.fsa.usda.gov/>).

Az Egyesült Királyságra vonatkozó légifotók a Cambridge-i Egyetem Légi Felvételezés Tanszékének három nagyszerű weboldalán lelhetők fel: az USA-beli Pennsylvaniai Egyetem honlapján (<http://www.geog.psu.edu/>), a skóciai Edinburgh Egyetemén (<http://www.geo.ed.ac.uk/>) és a svédországi Stockholm Egyetemén (<http://www.geo.su.se>). A fentiekén kívül azonban még sok száz tanszéki oldalon lehet válogatni világszerte, köszönhetően a gyorsan fejlődő minőségnek.

A világ legnagyobb geográfusaival készült interjúkból készített Wes és Nancy Dow filmet a New England-beli bázisukon. Honlapjukon (<http://www.plymouth.edu/>) geográfusok jegyzéke és a megjelenítésre vonatkozó jelölések olvashatók.

FÖLDRAJZI INFORMÁCIÓS RENDSZEREK (GIS)

Minden fontosabb GIS-szoftvert gyártó vállalat üzemeltet weboldalt termékeik leírásával.

Ezek közül is az ESRI jár az élen, amely a kaliforniai Redlands-ben található, és kiemelkedő tárházzal rendelkezik (<http://www.esri.com>). Érdeemes felfedezni még a Clark Egyetem által üzemeltetett IDRISI GIS (<http://www.clarklabs.org>) és az *Intergraph Corporation* (<http://www.intergraph.com/gis>) rendszereit. Szintén érdemes ránézni a NCGIA honlapjára (<http://www.ncgia.ucsb.edu>).

Egy kanadai weboldal lehetővé teszi, hogy keresőprogramunkat használva GIS-szel a legkülönbözőbbféle térképeket készíthessük Kanadáról (a grizzlymedvék eloszlásától/előfordulási helyeitől kezdve a mocsarakig) és ily módon tanulhassunk földrajzáról (<http://atlas.gc.ca/site/index.html>).

FÖLDRAJZI TÁRSASÁGOK

Minden nagyobb országnak van egy vagy akár több olyan földrajzi intézete, amely földrajzi információk és tevékenységek összefogójaként működik. Az Egyesült Királyságban például ilyen a *Royal Geographical Society* (nemrégiben egybeolvadt az *Institute of British Geographers*-szel), amelynek központja Londonban van, és jól használható weboldalán az intézet múltjáról, céljairól és programjáról (<http://www.rgs.org>) olvashatunk.

Az Egyesült Államokban a vezető szakmai társaságok a következők: a washingtoni székhelyű AAG (<http://www.aag.org>) és a New York-i AGS (<http://www.geoplance.com>). Ez utóbbin keresztül rákapcsolódhatunk a Milwaukee-i Wisconsin Egyetem óriási méretű térképgyűjteményére (<http://www.uwm.edu/Library/AGSL/>). Más fontosabb földrajzi társaság az USA-ban a Washington D. C.-ben található *National Geographic Society* (<http://www.nationalgeographic.com/>) és a Pennsylvania államban lévő, Indiana Egyetemhez kapcsolódó NCGE (<http://www.ncge.org>). Az egyes társaságok közötti kapcsolatot a Nemzetközi Geográfiai Unió a németországi Bonnban található központjából tartja fent (<http://www.igu-net.org/>).

EGÉSZSÉG- ÉS JÁRVÁNYÜGYI ADATOK

Ezen a területen a genfi székhelyű WHO működik központi szervezetként, amely a világon található nemzeti egészségügyi hivatalokat fogja össze. Az Egyesült Államokban a legfontosabb szövetségi hivatal az Atlantában székelő Járványellenőrzési Központ (CDC) (<http://www.cdc.gov>).

Néhány weboldalon bizonyos járványokról található információit.

Például naprakész adatokat tölthetünk le az HIV/AIDS-járványhelyzetről országos viszonylatban az ENSZ AIDS-ügynökségén keresztül (<http://www.unaids.org>).

TÖRTÉNETI FÖLDRAJZ

A világ számos fontosabb történeti térképgyűjteménye elérhető az interneten keresztül, így pl. az Egyesült Államok Kongresszusi Könyvtáráé is (<http://www.loc.gov>).

Kiváló történeti térképgyűjteménnyel rendelkezik még az interneten a Georgia Egyetem, ahol még a gyarmati és a Függetlenségi Háború idejéből is találunk anyagot (<http://www.libs.uga.edu/darchive/hargrett/maps>).

Az Oxfordi Egyetemen a *Bodleian Könyvtár* térképtára ad helyet az egyik legnagyobb gyűjteménynek a világon (<http://www.rsl.ox.ac.uk/>). Jelentős anyag található itt brit, de még európai és észak-amerikai térképekből is. Az Egyesült Királyságban a Történeti GIS Program egy olyan történeti adatbázis megalkotásán dolgozik, amelyet a tájfejlődési kutatások használhatnának (<http://www.geog.qmw.ac.uk/>).

FÖLDRAJZZAL KAPCSOLATOS MUNKALEHETŐSÉGEK

A weboldalakon geográfusok számára számtalan munkalehetőségről kaphatunk információt, amelyet rendszeresen frissítenek. Egyetemi és főiskolás szinten az Amerikai Geográfusok Szövetsége által működtetett „Munkalehetőségek a földrajzban” nevű fájl ad felvilágosítást (<http://www.aag.org/>), de ez csak AAG-tagok számára elérhető. Jóval általánosabb és tágabb kör részére földrajzzal, GIS-szel, geotudományokkal és vonatkozó környezeti tárgyakkal kapcsolatban a *Jobs with Earthworks* című weboldalra kattintunk (<http://ourworld.compuserve.com/>). Álláslehetőségek terén általános útmutatót sok egyetem is megad számos kereszthivatkozással együtt: Colorado Egyetem (<http://www.colorado.edu/geography/>), Dél-Karolinai Egyetem (<http://www.cla.sc.edu/geog/>).

Az Egyesült Királyságban a főiskolai szintű álláslehetőségeket a Times felsőoktatási mellékletében, a *Higher Education Supplement*-ben (THES) teszik közzé (<http://www.thesjobs.co.uk/>), míg iskolai szinten a Times oktatási mellékletében (TES) (<http://jobs.tes.co.uk/>).

FELSZÍNFORMÁK

A *US Geological Survey* nevű weboldalon található információk segítségével könnyebben megérthetjük a földtudományok számos aspektusát (<http://www.usgs.gov/>). Egy forgó földgömb-ábra látható a kontinensek és a tengerfenék domborulataival a <http://www.bio.ns.ca/earth/> nevű oldalon.

Az USA Színes Terepforma Atlasza színes természeti földrajzi térképeket közöl minden államról műholdfelvételekkel egyetemben (<http://fermi.jhuapl.edu/states/>). Természetesen vannak keresztvonatkozások más környezeti tudnivalókkal kapcsolatosan a vízgyűjtő medencék térképeitől kezdve a veszélyes hulladéklerakókig.

TÉRKÉPGYŰJTEMÉNYEK

A világháló nagyon jól hasznosítható a térképek kezelése terén. Jó néhány kimagasló weboldal létezik, amelyek közül most csak párat tudunk az alábbiakban felsorolni. A PLC Térképgyűjtemény, amelyet a Texasi Egyetem Könyvtárán keresztül lehet elérni (<http://www.lib.utexas.edu/maps/>) nem csak hatalmas gyűjteménye miatt jelentős, hanem azért is, mert segítségével rákapcsolódhatunk az interneten található legjobb térképtárak némelyikére is.

A *Map Viewer* oldal a világ térképei közül kínál számunkra rengeteget (<http://pubweb.parc.xerox.com/map/>). A National Geographic Társaság a MapMachine nevű oldalt üzemelteti, amely a Társaság különleges térképeinek online/számítógépes változatát mutatja be az érdeklődőknek (<http://www.nationalgeographic.com/resources/ngo/maps/>).

Ez utóbbi segítségével megtalálhatunk mindent. A forgó földgolyó bármely pontjára ráklickeelünk, megkapjuk a kiválasztott terület térképét és

műholdfelvételeit. A *Xerox PARC Map Viewer* segítségével kérésre közterületi, jogdíjmentes térképekhez lehet hozzáférni az USA és néhány más térségre vonatkozóan különböző vetületi rendszerek segítségével (<http://mapweb.parc.xerox.com/map/>). Ezek a térképek csak partvonalakat, folyókat és országhatárokat tüntetnek fel, városokat és utakat nem.

Részletesebb térképekért a *MapQuest* oldalt érdemes keresni, amely egy interaktív atlaszt használva (<http://www.mapquest.com/>) egységes térképekkel rendelkezik a világ bármely részéről.

Ezen keresztül a felhasználók 78 ország, 300 nemzetközi úticéljára vonatkozó térképéhez juthatnak hozzá utcapontossággal. Az USA-ra vonatkozóan a *TIGER Mapping Service* egy digitális adatbázist tart fenn, amelyben postai irányítószám, szélesség-hosszúság fokok vagy városnév alapján lehet keresni (<http://tiger.census.gov/cgi-bin/mapbrowse-tbl>). Többféle jelöléssel meg lehet rajzolni a térképeket és a hozzá kapcsolódó Census Bureau US Gazetteer-en keresztül információhoz jutni a lakosságra vonatkozóan. A térképeket képként el lehet menteni és ki is lehet nyomtatni.

TERMÉSZETI VESZÉLYFORRÁSOK

A legtöbb természetvédelmi szervezet működtet aktuális veszélyforrásokról szóló weboldalt. Az Egyesült Államokban a *National Oceanic and Atmospheric Administration* (NOAA) oldalán nagyszerű közlések állnak rendelkezésre az ózonszint állásától kezdve a veszélyeztetett fajok helyzetéig (<http://www.noaa.gov>).

Az *Environmental Protection Agency* (EPA) szintén közöl belföldi méréseket a veszélyek kiküszöbölése érdekében/megfékezésének céljával (<http://www.epa.gov>). A *Natural Hazards Center*, amelyet a Colorádói Egyetem működtet Boulderban, szövegmagyarázatokkal ellátott listákat közöl a főbb veszélyekről (<http://www.colorado.edu/hazards>).

A *National Earthquake Information Center* jelentést tesz az észlelt földrengésekről (<http://earthquake.usgs.gov/regional/neic/>), ugyanúgy, ahogyan a berkeley-i *University of California* szeizmológiai központja is (<http://www.seismo.berkeley.edu/seismo/resource>).

A *Dartmouth College Flood Monitoring Project* nevű vállalkozása világszerte figyeli az árvízjelenségeket (<http://www.dartmouth.edu/~floods/>). Ausztráliában az Ausztrál Nemzeti Egyetemen működő *Center for Resources and Environmental Studies* (CRES) a legkiválóbb központ a déli féltekén, ahol árvízveszéllyel kapcsolatos kutatások folynak (<http://cres.anu.edu.au/>).

NÉPESSÉGADATOK

Az ENSZ *Population Division* nevű szerve évente közöl a világ népességére vonatkozó statisztikai adatokat, valamint fejlődési irányvonalakat (<http://www.un.org/esa/population/unpop.htm>).

A *Population Reference Bureau* megbízható tájékoztatást nyújt a közvélemény számára a világtendenciákat, az amerikai népességet és demográfiát illetően 1929 óta. Ez a nonprofit szervezet összeállított egy hasznos, színes weboldalt, amelynek segítségével az idelátogatók adatokat tölthetnek le a *World Population Data Sheet*-ről és elolvashatják a *Population Today* című lap aktuális és régebbi számait is.

Kapcsolatot lehet még teremteni innen más népességadatokkal foglalkozó weboldallal is (<http://www.prb.org/>). Az Egyesült Államok *Bureau of the Census* nevű oldala az ország régebbi és mai demográfiai statisztikáiról nyújt felvilágosítást (<http://www.census.gov>).

MŰHOLD FELVÉTELEK

A leglényegesebb weboldalakat az USA-ban a *National Space Agency* (NASA) üzemelteti. Ezen belül az *Earth Observing System* honlapján nyertünk betekintést (<http://eosps0.gsfc.nasa.gov/>).

Érdeemes még megnézni a *National Space Science Data Center* fényképtárát (<http://nssdc.gsfc.nasa.gov/>), valamint azt az oldalt, ahol légi és műholdfotókat találhatunk (<http://www.usgs.gov/ngpo/>).

Európában a SPOT Image program kínál nagyfelbontású műholdképeket (<http://www.spotimage.fr/>).

A GlobeXplorer pedig a legnagyobb, Földről készült fotóarchívumot teszi elérhetővé az interneten keresztül (<http://www.globexplorer.com/>).

URBANIZÁCIÓ

Urbanizációs trendekre vonatkozóan információkat a fent említett népeség-oldalokon találunk.

A Világbank összehasonlító adatokkal szolgál az urbanizációt illetően és egy különleges oldallal diákok számára a fontosabb városi kérdéskörökben (<http://www.worldbank.org/html/schools/issues/urban.htm>).

Az egyes városokat érintően számtalan különböző minőségű weboldal áll rendelkezésre. Az Egyesült Államokra vonatkozóan az USA CityLink kínál jól elrendezett oldalakat atlással és földrajzi névtárral kiegészítve (<http://www.usacitylink.com/>).

Létezik még egy nemzetközi változat is, amely a világ más városairól ad átfogó képet (<http://www.city.net/countries/>).